

4. Кравець Н.А. Суть, стан та особливості кредитування аграрних підприємств в умовах ринкової економіки // Електронний ресурс: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Economics/10_80724.doc.htm
5. Литвиненко Т. І. Основні напрямки реформування системи кредитування в аграрному секторі. / Литвиненко Т.І. // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2006. – № 2.
6. Мараховська Т.М., Мулик Я. Особливості сільськогосподарського виробництва та їх вплив на організацію кредитних відносин в аграрному секторі // Електронний ресурс: http://www.rusnauka.com/8_NND_2010/Economics/60665.doc.htm
7. Немкович О. Б. Особливості сільськогосподарського виробництва та їх вплив на організацію кредитних відносин в аграрному секторі // Електронний ресурс: <http://nuwm.rv.ua/metods/asp/vd/v41ek29.doc>.
8. Немкович О. Б. Особливості кредитування сільськогосподарських підприємств // Електронний ресурс: <http://nuwm.rv.ua/metods/asp/vd/v41ek29.doc>
9. Про випуск у 2011 році облігацій внутрішньої державної позики для кредитування Аграрного фонду: Постанова КМУ від 19 січня 2011 р. № 43.
10. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / [В. М. Алексійчук, А. Г. Борщ, Н. П. Брязгун, та ін.]; за ред. М. Я. Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 645 с.
11. Чорнобай О. О. Особливості кредитування аграрних підприємств в умовах ринкової економіки / Чорнобай О.О. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 5.
12. Шубко О. Ю. Банківська система України в організації іпотечного кредитування / Шубко О.Ю. // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 5.

Аннотація. Рассмотрены особенности кредитования аграрных предприятий Украины в условиях мирового финансового кризиса. Проанализировано современное состояние кредитования сельскохозяйственных товаропроизводителей. Определено, каким образом влияют отдельные особенности сельскохозяйственного производства на организацию кредитных отношений в аграрном секторе. Определены основные стратегические направления развития системы кредитования аграрных предприятий Украины.

Ключевые слова: кредитные отношения, финансовое обеспечение, аграрный сектор, коммерческие банки, финансовый кризис, ипотечный кредит, процентная ставка, государственная поддержка.

Abstract. The features of agricultural lending of Ukraine in the world financial crisis. The present state of credit for agricultural producers. Determined how individual features affect agricultural production in the organization of credit relations in the agricultural sector. The basic strategic directions of development of agricultural credit business of Ukraine.

Key words: credit relationships, financial security, agriculture, commercial banks, financial crisis, mortgage, interest rate, state support.

УДК 338.434:631.162:[631.14:636.2.033]

І.В. Братенко, асистент ПДАТУ

РОЛЬ І ФУНКЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ В РОЗВИТКУ М'ЯСНОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК

Однією з найбільш значущих проблем сільськогосподарських товаровиробників є недостатність коштів. З метою підтримки виробників тваринницької продукції на даний час в новому економічному механізмі розроблено декілька програм фінансової державної підтримки. Виплата тваринницької дотації сільськогосподарським товаровиробникам за рахунок податку на додану вартість, що сплачується до спеціального фонду державного бюджету переробними підприємствами всіх форм власності за реалізовані ними м'ясо і м'ясопродукти, іншу продукцію переробки тварин, закуплених у живій вазі (шкуру, субпродукти, м'ясо-кісткове борошно) та акумулювання сільськогосподарськими підприємствами сум податку на додану вартість на спеціальних рахунках, відкритих у

банках, не тільки полегшує їх положення та уповільнює спад виробництва, а й відіграє стимулюючу роль у підвищенні ефективності виробництва. Метою державного регулювання, насамперед, є стабілізація виробництва та соціальний розвиток села.

Ключові слова: фінансова державна підтримка, тваринницька дотація, сільськогосподарський товаровиробник, тваринницька продукція, переробне підприємство.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним із головних завдань аграрної політики є створення умов ефективного функціонування агропромислового комплексу з метою повноцінного забезпечення населення продовольством, а промисловості – сільськогосподарською сировиною в обсягах, необхідних для стійкого економічного зростання та соціального розвитку країни. Формувати його необхідно як систему організаційно-економічних заходів та юридичних законів щодо забезпечення продовольчої безпеки країни з підвищенням ролі вітчизняного товаровиробника [9].

Особливе місце в підвищенні ефективності функціонування агропромислового комплексу, поліпшенні забезпечення населення країни високоякісною сільськогосподарською продукцією належить розвитку інтеграції виробництва продукції тваринництва та її промислової переробки [10].

Інтенсифікація ведення тваринництва, зростання продуктивності худоби, здешевлення виробництва продукції тваринницької галузі є важливими умовами для поліпшення економічної ситуації у тваринництві, підвищення конкурентоспроможності продукції галузі.

Постановка завдання. В останні роки основна причина згортання тваринництва полягає у збитковості виробництва продукції. Тому в системі економічних заходів найважливішим завданням є державна підтримка виробництва продукції тваринництва.

Проблема державного регулювання, як і люба інша економічна категорія, має два взаємопов'язаних аспекти: теоретичний та практичний. Останнім часом навколо неї ведеться широка дискусія та, здавалось би, відбувається розподіл позицій: за та проти ринку. Насправді проблема значно складніша. У зв'язку з цим необхідно насамперед теоретично осмислити зміст державної підтримки, її сумісність з принципами ринкової економіки, місце, форми та методи державного регулювання в новому економічному механізмі.

Виходячи з цього, в публікації поставлена задача розкрити питання щодо використання фінансових та матеріальних ресурсів держави для стабілізації і розвитку галузі в сучасній економічній ситуації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Необхідність державної підтримки аграрного сектору в ринковій економіці доведена досвідом західних країн, в яких склалися різноманітні багатоканальні системи державної підтримки сільськогосподарської галузі.

Разом з тим прихильники скорочення бюджетних субсидій сільському господарству в західних країнах ставлять питання щодо доцільності підтримки перевиробництва сільгосппродукції і продовольства та виплати бюджетної дотації на продовольство, коли можна підняти ринкові ціни.

На першому етапі ринкової реформи самі терміни держрегулювання, держпідтримка просто не сприймалися. З року в рік приймалися різноманітні Закони та Постанови, направлені на державну фінансову підтримку аграрного сектору країни. У подальшому для узагальнення поставлених цілей та ефективного розв'язання проблем галузі 24 червня 2004 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України" № 1877-IV [1] зі змінами і доповненнями щодо створення умов для збільшення рівня зайнятості сільського населення. Це є значним внеском у розвиток як сільського господарства в цілому, так і тваринництва зокрема.

Вищезгаданим Законом № 1877-IV [1] визначаються основи державної політики у бюджетній, кредитній, ціновій, страховій, регуляторній та інших сферах державного управління щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки країни.

Важливим кроком в розв'язанні проблеми є те, що в цьому Законі передбачено встановлення мінімальної закупівельної ціни на рівні, що не уможливило середньостатистичну збитковість виробництва, а також бюджетна тваринницька дотація, що є одним із механізмів державної підтримки тваринництва.

На даний час, з дати набуття чинності Податкового Кодексу України (ПКУ) та ряду деяких постанов, а саме постанови КМУ від 2 березня 2011 р. N 246 „Питання нарахування податку на додану вартість, що сплачується до державного бюджету переробними підприємствами за реалізовані ними молоко, молочну сировину та молочні продукти, м'ясо і м'ясопродукти, іншу продукцію переробки тварин, закуплених у живій вазі, а також виплати і використання коштів, що надійшли від його сплати” [4] та постанови КМУ від 12 січня 2011 р. № 11 „Про затвердження Порядку акумулювання сільськогосподарськими підприємствами сум податку на додану вартість на спеціальних рахунках, відкритих у банках”, [5] виникають деякі питання до форми та порядку виплати тваринницької дотації та використання „спецрежимного” ПДВ сільгосп підприємствами 2011 року.

Насамперед, що ж отримали переробники з набранням чинності постанови КМУ № 246 [4]? Слід зазначити, що дія Порядку, затвердженого даною постановою, носить тимчасовий характер (з 01.01. 2011 року до 01.01. 2015 року) та не поширюється на операції з переробки сировини на давальницьких умовах, що абсолютно не відрізняється від попередніх Порядків № 291 та 152 [3, 6].

Згідно п.2 даного Порядку переробні підприємства ведуть окремий податковий і бухгалтерський облік операцій з реалізації м'яса і м'ясопродуктів, іншої продукції переробки тварин, закуплених у живій вазі (шкури, субпродукти, м'ясо-кісткове борошно) (далі готова продукція) за кожний звітний (податковий) період. Що розуміти під поняттям „інша продукція переробки тварин”? Чи тільки шкури, субпродукти, м'ясо-кісткове борошно, які зазначені в цьому пункті як приклад, чи весь той далеко не короткий перелік, який зазначений в класифікаторі. Досить пригадати сумний досвід судових тяжб 2002 року між переробними підприємствами та податковими органами. Будемо сподіватись на роз'яснення.

Останнім абзацом п. 3 цього ж Порядку зазначено, що у разі коли виготовлені (надані) або придбані товари (послуги) та основні фонди переробного підприємства використовуються частково для виготовлення готової продукції, а частково для виготовлення (надання) інших товарів (послуг), сума сплаченого (нарахованого) податкового кредиту розподіляється виходячи з частки використання таких товарів (послуг) та основних фондів за операціями з виготовлення готової продукції та за іншими операціями.

Вести окремий облік сировини не важко, але це тільки з теоретичної точки зору. А ось коли йде мова про великі переробні підприємства, де вся отримана сировина перемішується, виникають відходи виробництва, брак, зворотні відходи, попутна продукція, це зробити майже не можливо. Механізми, за допомогою яких розраховувати та використовувати коефіцієнт розподілу сировини, придбаної у різних категорій постачальників, були рекомендовані листами ДПАУ. Однак згадувані алгоритми передбачають визначення коефіцієнта через вартісний показник сировини та по об'ємах. Справа в тому, що підприємства можуть приймати в переробку і давальницьку сировину, інакше кажучи, сировина в обліку не має вартісного виразу. А як тоді розподілити витрачені електроенергію, воду та інші допоміжні матеріали, як не кількісним методом, який, на мою думку, хоча б частково враховує деякі специфічні нюанси виробництва.

Також цей Порядок зазначає, що сума податку, яка визначається щомісяця у декларації з ПДВ (переробного підприємства), перераховується переробними підприємствами до державного бюджету. І тільки вже тоді, згідно Порядку, ці бюджетні кошти використовуються за бюджетною програмою “Державна підтримка галузі тваринництва” і спрямовуються на виплату бюджетної тваринницької дотації. Рішення про здійснення таких виплат приймаються через непростий механізм управління агропромислового розвитку районних держадміністрацій на підставі документів, поданих сільськогосподарськими підприємствами та фізичними особами відповідно до цього Порядку. Згідно попередніх Постанов, „сільгоспники” отримували дотацію безпосередньо від переробних підприємств.

Документами, що дають право на отримання дотації, є приймальні квитанції (форми ПК-1 та ПК-2), видані переробними підприємствами на продані для забою тварини. Отже, селянин, отримавши таку квитанцію за формою ПК-2 та додавши до неї всі інші необхідні документи, зареєстровані в установленому порядку, має право на отримання дотації, тоді як видана переробним підприємством дана квитанція зовсім не зобов'язує переробника направляти цю ВРХ на забій.

Згідно п. 16 Порядку, що розглядається, тваринницька дотація видається сільськогосподарським підприємствам і фізичним особам за вирощені, продані на забій і

переробку молодняк ВРХ переробним підприємствам. Ось і виникає цікава ситуація щодо права на дотацію та механізму її оформлення і отримання у „сільгоспників”, які мають власні переробні потужності.

Слід відмітити, що нормами даного Порядку не передбачено доплати за високовагову худобу, натомість, для надання тваринницької дотації прийнята жива маса однієї голови молодняку ВРХ повинна становити не менш як 390 кг для сільськогосподарських підприємств і 330 кг – для фізичних осіб та згідно п. 18 тваринницька дотація надається у разі вирощування тварин не менше як протягом трьох місяців до моменту продажу на забій.

Слід відмітити, що попередніми Постановами посередники були чітко виключені.

Аналізуючи перелік документів, які подаються фізичними особами до управлінь агропромислового розвитку районних держадміністрацій для отримання дотації, відкритим залишається питання щодо форми довідки про вирощене поголів'я ВРХ, виданої сільською, селищною, міською чи районною в місті радою, в якій, згідно пп.2 п. 21, має бути зазначено ідентифікаційний номер, серія і номер паспорта ВРХ і ветеринарної картки до такого паспорта.

Підсумовуючи вищевикладене та враховуючи потребу в оновлених підходах до формування необхідного обсягу інформації в системі бухгалтерського обліку та розподілу дотаційних операцій, виникає питання, чи не будуть переробники спрощувати роботу бухгалтерського апарату, відмовившись від складання податкової декларації (переробного підприємства), враховуючи всі операції в основну декларацію. І якщо цей момент не буде врегульовано нормативними актами щодо можливих штрафних санкцій, саме так підприємства і чинитимуть, „заробляючи собі бали” перед податковою інспекцією в формі сплати більшої суми ПДВ до бюджету держави.

У п. 28 згадується, що при наявності в особистому селянському господарстві не менше як трьох ідентифікованих та зареєстрованих в установленому порядку корів здійснюється відшкодування у межах перерахованих бюджетних коштів за закупленою фізичною особою нової установки індивідуального доїння вітчизняного виробництва. А абзацом другим цього ж пункту зазначається, що у разі передачі у користування іншим особам зазначеної установки бюджетні кошти повертаються до державного бюджету. Виникає питання: „В який спосіб ця передача буде відслідковуватись?”.

Наступні зміни відбулися і щодо спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських виробників, які одержали „особливе” свідоцтво платника ПДВ. Ст. 209 розділу V ПКУ [8] збережено (хоч також тимчасово – до 01.01. 2020 року) право при реалізації операцій з постачання спецпродукції не сплачувати до бюджету суми позитивного значення різниці між податковими зобов'язаннями за відповідний звітний період та податковим кредитом за такий період, а залишити їх у своєму розпорядженні, акумулюючи на спецрахунку в банку зі спецрежимом використання для власних виробничих цілей. Інакше кажучи – це будуть цільові кошти на вимогу суб'єктів господарювання.

Цей рахунок банки відкривають, враховуючи умови Кабінету Міністрів щодо представлення, окрім інших необхідних документів, ще й засвідчену податківцями копію свідоцтва про реєстрацію „спецрежимником”.

Враховуючи Положення про реєстрацію платників ПДВ № 978 від 22.12. 2010 р. [7], платники, одержавши копії свідоцтва, мають зберігати їх в себе і у разі анулювання реєстрації мають повернути всі завірені копії свідоцтва. Отже, як відкрити цей рахунок, не порушивши жодного нормативно-правового акта?

Новим є те, що платники зобов'язані надавати до податкової інспекції копії платіжних доручень про перерахування ПДВ на спецрахунок не пізніше останнього календарного дня місяця, наступного за звітним. Не дивлячись на те, що за п. 203.2 ПКУ, ПДВ за січень можна перераховувати до 02 березня, копії платіжок треба подати до 28 лютого. Таким чином чи не буде не подання копій при перерахунку після 28 лютого розцінюватись як нецільове використання ПДВ?

У Законі України „Про податок на додану вартість” від 03.04. 97 р. № 168/97-ВР [2], що втратив силу, так само як і в п. 209.2 ПКУ зазначається, що дані кошти можна витрачати на виробничі цілі. Але до введення спецрахунків, коли всі кошти були на одному рахунку, відстежити використання було майже не можливо. А зараз до 01.01. 2018 року, коли невитрачені кошти можна буде перерахувати на поточний рахунок підприємства, слід чітко дотримуватись рекомендацій щодо використання коштів зі спецрахунків. Разом з тим, не зрозуміло що буде з цими коштами у разі припинення спецрежиму, чи анулювання спецреєстрації.

Таким чином, державне регулювання передбачає визначення цілей і планування їх реалізації, тобто прогноз та розробку програм аграрного бюджету. На їх основі повинна здійснюватись політика стабілізації та розвитку, включаючи цінові, податкові, фінансово-кредитні важелі. Одночасно створюється система відслідковування цих важелів, включаючи передусім правдиву та вичерпну інформацію. На базі системи відслідковування і аналізу соціально-економічної ситуації розробляються і приймаються законодавчі рішення та інші нормативні акти. Ефективність системи державного втручання досягається в тому випадку, коли вона зрозуміла та доступна кожному товаровиробнику.

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, можна констатувати, що розвиток м'ясного підкомплексу АПК нині знаходиться в кризовому стані. На ефективність підкомплексу та забезпеченість населення м'ясом і м'ясопродуктами впливає скорочення поголів'я тварин і зниження їх продуктивності, а також зменшення обсягів виробництва продукції, що у свою чергу викликає негативні процеси, які спостерігаються при функціонуванні м'ясного підкомплексу АПК.

Базою для дієвої системи відслідковування має стати розробка системи обліку дотацій, яка дозволить отримати якісну та вичерпну інформацію.

Для ефективного функціонування м'ясного підкомплексу АПК в умовах, що склалися в існуючій економічній ситуації, необхідним є:

- інтеграція підприємств із виробництва продукції тваринництва та підприємств із її промислової переробки;
- відновлення спеціалізованих комплексів по вирощуванню сільськогосподарських тварин;
- активізація взаємозв'язку господарств суспільного сектору з підсобними господарствами населення з питань передачі молодняка худоби населенню на відгодівлю;
- інтеграція підприємств із виробництва продукції тваринництва з підприємствами із виробництва кормів та часткове забезпечення державою підсобних господарств кормами;
- розширення каналів збуту, а саме мережі фірмових магазинів, палаток, кіосків, автомагазинів;
- удосконалення роботи комерційних відділів на переробних підприємствах з питань аналізу ціни за різними каналами реалізації з декількох джерел інформації;
- формування правдивої та вичерпної інформації про стан реалізації дотаційних програм шляхом удосконалення бухгалтерського обліку дотацій та спецрежимів ПДВ як у товаровиробників, так і на переробних підприємствах.

Список використаних джерел

1. Закон України „Про державну підтримку сільського господарства України” № 1877-IV від 24.06. 2004 р. // Урядовий кур'єр. – 29.09. 2004. – № 184.
2. Закон України „Про податок на додану вартість” № 168/97-ВР від 03.04. 1997 р. // Урядовий кур'єр. – 08.05. 1997. – № 80-81.
3. Постанова КМУ „Деякі питання реалізації пункту 11.21 статті 11 Закону України „Про податок на додану вартість” № 152 від 11.02. 2010 р. // Урядовий кур'єр. – 25.02. 2010. – № 36.
4. Постанова КМУ „Питання нарахування податку на додану вартість, що сплачується до державного бюджету переробними підприємствами за реалізовані ними молоко, молочну сировину та молочні продукти, м'ясо і м'ясопродукти, іншу продукцію переробки тварин, закуплених у живій вазі, а також виплати і використання коштів, що надійшли від його сплати” № 246 від 02.03. 2011 р. // Урядовий кур'єр. – 17.03. 2011. – № 48.
5. Постанова КМУ „Про затвердження Порядку акумуляування сільськогосподарськими підприємствами сум податку на додану вартість на спеціальних рахунках, відкритих у банках” № 11 від 12.01. 2011 р. // Урядовий кур'єр. – 15.01. 2011. – № 7.
6. Постанова КМУ „Про реалізацію пункту 11.21 статті 11 Закону України „Про податок на додану вартість” № 291 від 02.04. 2009 р. // Урядовий кур'єр. – 11.04. 2009. – № 66.
7. Наказ ДПАУ „Про затвердження Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість” № 978 від 22.12. 2010 р. // Урядовий кур'єр. – 01.02. 2011. – № 18.
8. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02.12. 2010 р. // Голос України. – 04.12. 2010. – № 229-230.
9. Мазуренко О.В. Стан виробництва та споживання м'яса в Україні. // Економіка АПК. – 2005. – № 2. – С. 38.
10. Яценко В.М. Формування і розвиток агропромислової інтеграції в Україні. // Економіка АПК. – 2004. – № 1. – С. 54.

Аннотація. Одной из важнейших проблем сельскохозяйственных производителей является нехватка финансов. С целью поддержки производителей животноводческой продукции в данное время в новом экономическом механизме разработано несколько программ финансовой государственной поддержки. Выплата животноводческой дотации сельскохозяйственным товаропроизводителям за счет налога на добавленную стоимость, который перечисляется в специальный фонд государственного бюджета перерабатывающими предприятиями всех форм собственности за реализованные ими мясо и мясопродукты, другую продукцию переработки животных, закупленных в живом весе (шкура, субпродукты, мясо-костная мука) и аккумулированные сельскохозяйственными предприятиями сумм на добавленную стоимость на специальных счетах, открытых в банках, не только облегчает их положение и замедляет спад производства, но и играет стимулирующую роль в увеличении эффективности производства. Целью государственного регулирования, прежде всего, является стабилизация и развитие села.

Ключевые слова: финансовая государственная поддержка, животноводческая дотация, сельскохозяйственный производитель, животноводческая продукция, перерабатывающее предприятие.

Summary. Means lack is one of the most considerable problematic points of agricultural products manufacturers. In a new economic mechanism some state financial support programs are elaborated with the purpose of stock-raising products manufacturers supporting. Paying off stock-raising subsidy for agricultural products manufacturers not only consolidates their positions and decelerates production falling-off but also stimulates rise of production efficiency. Stock-raising forms by accumulation of value-added tax subsidy paid by processing enterprises of all property categories for realizationed meat and meat products, other animals doing products, which were bought in lifelike-weight (skins, offal, meat and bone meal) on the special state budget fond and accumulation of value-added tax charged to the special bank accounts by agricultural manufacturers. The main aim of the state regulation is the manufacture stabilization and social country development.

Key words: state financial support, budget subsidy, agricultural manufacturers, animal goods, rendering company.

УДК 65.012.45

О.Г. Гукава, асистент ПДАТУ

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто питання організації інформаційної системи підприємства. Викладено методи створення ефективної інформаційної системи на базі сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: інформація, інформаційна система, автоматизація, система управління база даних, захист даних.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Перехід до ринкових відносин в економіці й науково-технічний прогрес надзвичайно прискорили темпи впровадження в усі сфери соціально-економічного життя українського суспільства останніх досягнень в області інформатизації. Термін „інформатизація” уперше з'явився при створенні локальних багатотермінальних інформаційно-обчислювальних систем і мереж масового обслуговування.

Інформатизація в області управління економічними процесами припускає, насамперед, підвищення продуктивності праці працівників за рахунок зниження співвідношення вартість/виробництво, а також підвищення кваліфікації й професійної грамотності зайнятих управлінською діяльністю фахівців. У розвинених країнах проходять одночасно дві революції: в інформаційних технологіях і у бізнесі, взаємно допомагаючи одна одній.

Для того, щоб господарська діяльність фірми в умовах ринкової економіки була ефективною, необхідне швидке прийняття рішень, для чого потрібно володіти достатнім обсягом інформації. Інформація повинна бути актуальною, достовірною та вичерпною. Для